

KONSTITUTSIYA – ERKIN VA FAROVON HAYOT GAROVI

Atamurodova F.

T. f.f.f.d.(PhD)

Nizomova Sitora

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti

Xorijiy tillar fakulteti talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14770850>

Annotatsiya: Konstitutsiya ko'pincha davlatning siyosiy, ijtimoiy va huquqiy bazasining asosi sifatida qaraladi. U nafaqat davlatning asosiy qonuni, balki fuqarolarning shaxsiy huquqlarini himoya qilish, adolatni o'rnatish, ijtimoiy va iqtisodiy farovonlikni oshirish uchun garov sifatida ham xizmat qiladi. Ushbu maqolada konstitutsiyaning erkin va farovon jamiyatini ta'minlashdagi roli, uning asosiy vazifalari, tarixiy konteksti, iqtisodiy rivojlanishiga va ijtimoiy birlikka ta'siri.

Kirish

Konstitutsiya davlat hokimiyati va uning fuqarolari o'rtasidagi ijtimoiy shartnomani ifodalaydi, davlat tuzilmasi, hokimiyat taqsimoti, shaxslarning asosiy huquq va burchlarini belgilaydi. Yaxshi tuzilgan konstitutsiya shunchaki huquqiy hujjat emas; bu barqaror, adolatli va farovon jamiyatning loyihasidir.

Konstitutsiya boshqaruvining aniq asoslarini yaratish va fuqarolar erkinliklarini himoya qilish orqali uzoq muddatli tinchlik, farovonlik va ijtimoiy farovonlikka yo'l ochishi mumkin. Ushbu maqolada konstitutsiya o'ylangan holda tuzilgan bo'lsa, fuqarolarning erkin va farovon hayot garovi bo'lib xizmat qilishi haqida so'z boradi.

Konstitutsiyaning shaxs erkinligini himoya qilishdagi roli

Har qanday konstitutsiyaning asosiy xususiyati uning shaxsiy huquq va erkinliklarini himoya qilish qoidalaridir. Demokratik jamiyatlarda konstitutsiyalar odatda so'z erkinligi, yig'ilishlar erkinligi, adolatli sudlovga bo'lgan huquq va o'zboshimchalik bilan hibsga olishdan himoyalani kabi bir qator fuqarolik erkinliklarini kafolatlaydi. Bu huquqlar nafaqat shaxsiy erkinlikning asosi, balki erkin jamiyatning gullab-yashnashi uchun asos hamdir.

Shaxs erkinliklarining himoya qilinishi fuqarolarning davlatning ortiqcha aralashuvisiz o'z fikrini ifoda etishi, siyosiy jarayonda ishtirok etishi va shaxsiy maqsadlarini amalga oshirishini ta'minlaydi. Bu, o'z navbatida, shaxslar jamiyatining teatr farovonligiga hissa qo'shish mumkin bo'lgan muhitni rivojlantiradi va farovon jamiyatga olib keladi.

Siyosiy barqarorlik asosi

Konstitutsiya siyosiy barqarorlikni ta'minlashda ham muhim rol o'ynaydi. Ijroiya, qonun chiqaruvchi va sud hokimiyatlari o'rtasidagi hokimiyatlarning bo'linishini aniq belgilab, u har qanday sub'ekt yoki guruhning hokimiyatni monopoliya qilishiga yo'l qo'ymaydi. Ushbu nazorat va muvozanat tizimi demokratik boshqaruvni saqlash va avtoritarizmning oldini olish uchun asosiy hisoblanadi.

Bundan tashqari, konstitutsiya ko'pincha hokimiyat tarmoqlari va davlat va fuqarolar o'rtasidagi nizolarni hal qilish tartibini belgilaydi. Bu mexanizmlar tinchlik va tartibni saqlashda muhim ahamiyatga ega bo'lib, jamiyatlarning betartiblik yoki zo'ravon to'qnashuvlarga tushib qolmasdan rivojlanishiga imkon beradi.

Iqtisodiy farovonlik va Konstitutsiya

Konstitutsiya va iqtisodiy farovonlik o'rtasidagi bog'liqlik murakkab, ammo muhim. Konstitutsiya sarmoya, tadbirkorlik va innovatsiyalar uchun qulay muhitni yaratish mulk

huquqini kafolatlovchi, shartnomalar bajarilishini ta'minlovchi va qonun ustuvorligini qo'llab-quvvatlovchi konstitutsiya xo'jalik operatsiyalarini amalga oshirish uchun zarur bo'lgan huquqiy ishonchni ta'minlaydi.

Bundan tashqari, konstitutsiyalar ko'pincha monopoliyalarni tartibga solish, ishchilar huquqlarini himoya qilish va resurslarni adolatli taqsimlashni rag'batlantirish kabi iqtisodiy adolat qoidalarini o'z ichiga oladi. Bu chora- tadbirlar iqtisodiy o'sish nafaqat imtiyozli qatlamlarga emas, balki jamiyatning barcha sohalariga foyda keltirishini ta'minlaydi.

Ijtimoiy uyg'unlik va milliy o'ziga xoslik

Konstitutsiya milliy birlikning ramziy va huquqiy timsolidir. Turli jamiyatda konstitutsiya etnik, diniy yoki lingvistik bo'linishlardan ustun turadigan umumiy asosni ta'minlay oladi. Konstitutsiya kelib chiqishidan qat'i nazar, barcha fuqarolarning qonun oldida teng himoyasini ta'minlash orqali bir- biriga daxldorlik va o'zaro hurmat tuyg'usini tarbiyalashga yordam beradi.

Bundan tashqari, konstitutsiyalar ko'pincha yaxlit jamiyat qurish uchun zarur bo'lgan ijtimoiy farovonlik, ta'lim va sog'liqni saqlashni rag'batlantiradigan qoidalarni o'z ichiga imkoniyatlar kafolatlanganini ko'rganlarida, ular milliy taraqqiyotga ijobiy hissa qo'shish ehtimoli ko'proq.

Konstitutsiya ijtimoiy shartnoma sifatida

Konstitutsiyaning ijtimoiy shartnoma sifatidagi tushunchasi Tomas Xobbs, Jon Lokk va Jan- Jak Russo kabi siyosiy faylasuflarga borib taqaladi. Ular hukumatning qonuniyligi boshqariladiganlarning roziligidan kelib chiqadi va konstitutsiyaning asosiy maqsadi fuqarolarning tabiiy huquqlarini himoya qilish ekanligini ta'kidladilar. Hozirgi zamonda bu g'oya nafaqat shaxsiy erkinliklarni himoya qilishni, balki jamoaviy farovonlikni rag'batlantirishni ham qamrab olgan holda kengaytirildi.

Konstitutsiyalarning tarixiy evolyutsiyasi shuni ko'rsatdiki, inklyuziv, demokratik va ilg'or tuzilmalarni o'zlashtirilgan mamlakatlar ko'proq siyosiy va iqtisodiy muvaffaqiyatlarga erishadilar. Qattiq yoki istisno qiluvchi konstitutsiyalar esa, aksincha, turg'unlik, tengsizlik va ijtimoiy tartibsizliklarga olib kelishi mumkin.

AQSH Konstitutsiyasining ta'siri

1787- yilda qabul qilingan Qo'shma Shtatlar Konstitutsiyasi bugungi kungacha amalda bo'lgan eng qadimgi yozma milliy konstitutsiyalardan biridir. Uning mamlakat taraqqiyotiga ta'sirini ortiqcha baholab bo'lmaydi. Vaqt o'tishi bilan Konstitutsiya AQSHning mustamlaka jamiyatidan global super davlatga o'tishini osonlashtiradi. Erkinlik, adolat va tenglik tamoyillarini mustahkamlab, innovatsiya madaniyatini rivojlantirdi, investitsiyalarni jalb qildi va fuqarolarning faolligini rag'batlantirdi.

Qo'shma Shtatlar tarixi davomida mavjud bo'lgan qiyinchiliklar va qarama-qarshiliklarga qaramay, masalan, qullik va irqiy tengsizlik - Konstitutsiya o'zgartirishlar va sud talqini orqali moslashuvchanligini isbotladi. Bu barcha fuqarolar uchun erkinlik va farovonlik tarafdori bo'lgan siyosiy tizimning mustahkamligidan dalolat beradi.

Xulosa. Rivojlanayotgan xalq uchun tirik hujjat

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, konstitutsiya statistik hujjat emas; bu o'zgaruvchan jamiyat ehtiyojlarini qondirish uchun doimo rivojlanib boradigan jonli garovdir. Konstitutsiya erkinlik, adolat va tenglik tamoyillarini qo'llab-quvvatlab, barcha fuqarolarning erkin va farovon hayot kechirishi uchun asos yaradi. Uning dolzarbligi va ta'sirchanligi uning

sahifalarida mustahkamlangan va'daning kelgusi avlodlar uchun haqiqat bo'lib qolishi xalqning faol ishtiroki va hushyorligiga bog'liq.

References:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi.
2. Mirziyoyev Shavkat – O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2008 yil 1 maydagi “Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasi qabul qilinganligining 60 yilligiga bag'ishlangan tadbirlar dasturi to'g'risida”gi farmoni.
3. Xaitov Aktam – Oliy Majlis Qonunchilik Palatasi Spikeri o'rinbosari, O'z . Lider fraksiyasi rahbari – “ Konstitutsiya – farovon hayotimiz taraqqiyotining asosiy poydevori” – lider.uz/uz/ro'znomasi maqolasi bosh sahifa. 09.12.2020 yil.Nº1030
4. A. Rahimov – “Konstitutsiya inson huquq va erkinliklarining kafolati” “Xalq so'zi “ ro'znomasida . 09.12.2020 yil.
5. Abdikarimova Sayyora – O'z Oliy Majlis Senati a'zosi – “Konstitutsiya – taraqqiyotimiz va farovonligimiz kafolati” O'z. Ru.En.Constitution. Uz/uz/pages/, bosh sahifa.